

То је ритуал који се већ годинама понавља сваког 11. јула – сећање на Сребреницу.

Ове године се навршава 15 година одкако су хиљаде мушкараца – муслимана и младића побијени после пада те енклаве. Претходних дана сам боравио тамо, не у самој Сребреници, него у селима дуж, и око Дрине.

Ја не спадам у оне који сумњају у убиство муслимана. И – да будем искрен, није ми ни мало важно да ли је тада пало хиљаду, пет хиљада, осам хиљада, или десет хиљада жртава. Чињеница је да се тада догодило организовано убијање. То је већ само по себи довољно страшно. И већина Срба у околини Сребренице то већ полако прихвата. Да ли се радило о геноциду, како је то установио Трибунал за бившу Југославију, је можда занимљиво правницима, политичарима и онима који желе да финансијски профитирају од тих убистава. Већини ближњих оних жртава дуж Дрине то није толико важно.

Назвао сам то годишње сећање ритуалом. Можда би, уствари, требало да кажем да је то сећање делом постало и неко луткарско позориште у организацији једне индустрије за подсећање (фирме за подсећање)? Сваке године, како се приближава 11 јули, добијам гомиле позивница на конгресе, семинаре, дискусије – и протестне састанке за ово или оно и за овако или онако. То не олакшава живот ближњима жртава који ће у следећу недељу поменути своје ближње у Поточарима. Знам да ћу неким нагазити на ногу овим што ћу написати – али шта се мора – мора се.

Једна од ствари која ми је поново пала у очи у Поточарима, је политизована сфера којом одише тај центар. Тамо, на пример, висе транспаренти са оваквим натписима: “СРБИЈА=АГРЕСИЈА=ГЕНОЦИД” И “СРБИЈА ЈЕ ОДГОВОРНА ЗА ГЕНОЦИД”. Па, што се мене тиче, можеш да сматраш да је то и тако. Ипак, тиме потпуно газиш и негираш пресуду Међународног Суда Правде, али – зашто, за име Божје, зашто то мора бити обешено на једном гробљу? Можда баш зато што ће председник Србије, Тадић, бити присутан у недељу том скупу?

А онда и још нешто. Хајде да од ове године не заборављамо да су за време опсаде

Сребренице и на другој страни пале невине жртве приликом испада муслиманских јединица (из Сребренице). Стари људи, жене, деца. И Срби су били прогањани, и Срби су по повратку налазили своје куће опљачкане и попаљене. Колико ли је пало мртвих и рањених? Није ми познато – врло вероватно доста мање од броја муслиманских жртава. Али, и ту важи да је свака невина жртва – једна жртва превише.

Становници села око Сребренице, муслимани и Срби, знатно су умеренији у својим суђењима од политичара из Сарајева, Бања Луке, од организација као “Жене Сребренице”, и њихових покровитеља из иностранства (да, јакако – и из Холандије). Логично, они су у свакодневном међусобном контакту. Срео сам се с Вахидином Исаковићем (муслиман), који је после пада Сребренице изгубио два брата. Он гаји малине и краставце, и са приходом, отприлике, мањим од једне хиљаде евра мора још да види како ће са женом и двома кћерима да преживи зиму. Испричао ми је како су први људи који су му по његовом повратку крочили на праг били Срби, његови суседи. Питали су да ли могу помоћи. Нешто даље, срео сам се с Хаџиром Салиховић (муслиманка) чији је муж убијен, и која не жели да чује ниједну ружну реч о Србима из свог села. Срео сам се с Браниславом Глигићем (Србином), који је поврх свега још и председник организације ратних ветерана Скелана. Казао ми је: “У овој области нам је потребан мир. Не морамо да живимо у истој кући, али можемо да живимо заједно као комшије.” Срео сам се с Радојем Стојановићем, који свакодневно пије кафу са својим комшијом, муслиманом.

Наравно, ране нису зарасле. Оне, вероватно, никада неће потпуно зарастати. Још увек влада неповерење, али оно је уперено превасходно према онима од споља: муслиманима из Сарајева и Тузле, Србима из Бање Луке и Београда. Муслимани и Срби који живе дуж Дрине не воде политичке битке. Пуна им је глава других брига.

David Jan Godfroid, Nederlandse Omroep Stichting - NOS (Холандски Јавни Сервис:ТВ и Радио станице) 4.7. 2010.

(Превод са холандског: **Василије Клефтакис**)

